

Hoe bezoek je een museum?

Mijn eerste voorbeelden op museumbezoekgebied waren mijn ouders. Ze namen ons mee naar het Rijks, het Kröller-Müller en het Van Gogh, om hun twee dochters 'wat cultuur mee te geven'. Moeder beschouwde het museumbezoek vooral als een gezellig dagje uit; ze trok haar mooiste kleren aan, nam ons – zodra we tekenen van verveling begonnen te vertonen – mee naar het museumcafé, waar zij goede cappuccino en wij warme chocolademelk met slagroom dronken, en liet ons een paar mooie ansichtkaarten uitzoeken in het winkeltje, terwijl ze zelf langdurig stond te drentelen bij de artistiekerige ringen en vazen. Uiteindelijk kocht ze er geen; museumwinkeltjes zijn belachelijk duur.

Vader deed op zijn beurt zijn uiterste best om de artistiek analfabete jongste dochter te vermaken door bij ieder schilderij te vragen: 'Wat zie je? Wat doet die meneer daar? Is dat meisje verdrietig, of denkt ze na? Welk schilderij in deze zaal vind jij het mooist?' Maar zodra ik met mijn moeder richting café en winkeltje verdween, schoot hij in zijn eigen karakteristieke museumbezoekmodus. Die van de toerist die alles wil hebben gezien,

vooral de highlights die hij kent van gidsjes en posters, en daar plichtmatig langs sloft, nauwgezet alle toelichtingsbordjes lezend. Na afloop maakte hij een voldane indruk, alsof hij zojuist een flink staaltje werk geleverd had.

Dat arbeidsethos heb ik van mijn vader. Ook ik kan geen museum bezoeken zonder het gevoel dat ik mijn best moet doen en me tot het uiterste moet inspannen; wie weet kom ik hier immers maar één keer in mijn leven. Die ervaring had ik

Door: Myrthe Meester

voor het eerst toen mijn moeder me een kunstboek over de renaissance cadeau had gedaan, en we enkele weken later – onderweg naar onze vakantiebestemming – een paar uurtjes Florence aandeden. Ik wist onmiddellijk dat we in de Galleria degli Uffizi moesten wezen, waar *De geboorte van Venus* en de *Primavera* van Botticelli op ons wachtten, evenals de mysterieuze *Annunciatie* van Leonardo en de sensuele *Venus van Urbino* van Titiaan. Voor het eerst betrad ik een museum met een gevoel van eerbied en verwachting, en mijn zus en ik raasden speurend door de zalen, een beetje zoals we jaren tevoren op paasmorgen gekleurde chocolade-eieren hadden gezocht.

'Hier!' krijste ik plotseling, bewakers en medebezoekers opschrikkend. Daar hing ze: *Venus met haar gouden haar*, serene blik en rondom haar die verrukkelijk frisse, zachte kleuren van lucht en water. Niet langer dan tien minuten gunde ik mezelf, nog eens tien voor de *Primavera*, en

toen vijf per *Madonna met kind*, die eveneens de Botticelli-zaal bevolkten. Voor de Titiaan stond ik onverwacht het allerlangst: het was voor het eerst dat ik mezelf toestond om zo zonder enige gêne, naar een naakte vrouw te kijken. Dit was niet banaal, dit was kunst, dit mocht. Dit moést zelfs, ik moest op me in laten werken hoe mooi ze was. Na afloop, met een mapje vol ansichtkaarten en de beelden nog nasidderend op mijn netvlies, was er die grote voldaanheid: 'Het is gelukt. Ik ben geslaagd.' Alsof mijn artistieke maag tot de rand toe was gevuld en nu de verwerkingsarbeid kon beginnen, zodat al die onbevattelijke schoonheid definitief tot een deel van mijn werkelijkheid zou worden.

Jaren later las ik dit citaat van Etty Hillesum, die in de natuur een soortgelijke hebbigheid ervaarde: 'Wanneer ik een bloem mooi vond, dan had ik die het liefst aan het hart gedrukt of opgegeten. Met een heel stuk natuurschoon ging

'Na afloop maakte hij een voldane indruk, alsof hij zojuist een flink staaltje werk geleverd had'

dit moeilijker, maar het gevoel was hetzelfde. (...) Dan vond ik het zo mooi dat ik er pijn van kreeg in m'n hart. Dan leed ik onder de schoonheid en wist niet waar ik ermee naartoe moest.' Lijden onder schoonheid deed ik voor het eerst toen er een overzichtstentoonstelling van Henri Matisse, die me had laten ontdekken hoe je zélf met kunstenaarsogen naar de wereld kunt kijken en met gewaagde kleurcombinaties en patronen ook je eigen kamer tot kunstwerk kunt maken, in K20 in Düsseldorf was georganiseerd.

We gingen er met het gezin naartoe en ik realiseerde me heel sterk dat ik nooit opnieuw in mijn leven – of althans, niet in de komende jaren – zoveel werken van Matisse bijeen zou zien. Ook wist ik dat ik, om uliem te kunnen genieten, de nacht tevoren goed moest hebben geslapen, dus dook ik al om negen uur mijn bed in. Tevergeefs – om vijf uur 's morgens lag ik nóg te woelen, en daarvan moest ik zo wanhopig huilen dat

mijn moeder wakker werd en een tijdlang op de rand van mijn bed kwam zitten. We overlegden of het museumbezoek wel door moest gaan, omdat het mij immers zóveel verdriet en stress bezorgde. We gingen toch. Spanning onderweg in de auto, in de rij bij het museum. En zodra ik de eerste zaal betrad, drong niets van de kleurige doeken tot me door, juist omdat ik zó graag wilde. Alles in me schreeuwde: 'Kijk. Neem. Eet. Drink. Eigen je toe. Wees aanwezig.' Het lukte niet. Weer huilen, en toen gaf ik op: dan maar geen Matisse. Ik zou de tentoonstellingscatalogus wel kopen en thuis genieten.

Gek genoeg werd ik, toen ik de catalogus eenmaal bezat en mezelf van de druk tot genieten had ontslagen, ineens wél in de schilderijen gezogen: hun blauw, roze en feestelijk rood werkten op me in zoals ik nog nooit eerder kleuren had ervaren. Vermoedelijk had ook mijn uitputting daarmee te maken, zoals tijdens de recente Hockney-expositie in het Van Gogh Museum felle kleuren – die me in eerste instantie afstootten – na urenlang drentelen wél tot me spraken. Alle weerstand viel weg vanwege mijn vermoeidheid, die me volstrekt weerloos maakte: een onbeschreven blad werd ik, een leeg doek op een schildersezal die Matisse en Hockney naar believen vol konden klieren en bespatten. Concentratie was ver te zoeken: er kwamen geen filosofische interpretaties of dwarsverbanden met andere werken uit de kunstgeschiedenis in me op, en toch was mijn bezoek geslaagd. Ik had gulzig gedronken, de werken waren een beetje deel van mij geworden. Hun kleuren althans. ■